

LAPSIASIAVALTUUTETTU

Lapsiasiavaltuutetun näkökulma perusopetuksen tulevaisuudesta

Maria Kaisa Aula
18.2.2010 Helsinki

YK:n lapsen oikeuksien sopimus ja koulu

- Kaikki lapset ovat samanarvoisia
- Julkisen vallan päätöksissä lapsen etu ensisijalle
- Oikeus hyvään elämään - kehitys omaan tahtiin
- Oikeus osallistua, vaikuttaa ja tulla kuulluksi
- Maksuton perusopetus
- Koulunkäynnin keskeyttämisen ehkäisy
- Ihmisarvoa kunnioittava kurinpito
- Lapsella on oikeus lepoon, leikkiin, virkistykseen ja vapaa-aikaan

Koulutuksen tulee edistää (YK-Sop)

- lapsen yksilöllisiä taitoja,
- ihmisoikeuksien sekä
- lapsen oman kielen ja kulttuurin kunnioitusta,
- vastuullista kansalaisuutta,
- suvaitsevaisuutta,
- sukupuolten tasa-arvoa sekä
- ympäristön suojelua.

Lasten näkökulma kouluun painottaa

- viihtyisää, siistiä ja terveyttä tukevaa fyysistä ympäristöä (tilojen ja pihan pienet tärkeät asiat)
- koulupäivän hengähdyshetkiä (ruokatauon merkitys, välitunnit ja niiden toiminnallisuus)
- kiusaamisen vähentämistä ja koulun hyvää ilmapiiriä (tasapuoliset opettajat, ryhmäytyminen, tutustuminen toisiin oppilaisiin, mukavia tapahtumia)
- lasten ja nuorten omien mielipiteiden selvittämistä ja vaikutusmahdollisuuksia koulun arjessa
- vähemmistöihin kuuluvat lapset toivovat kaikkien lasten saavan nykyistä paremmin tietoa muista kulttuureista (romanit, saamelaiset)
- lapset arvostavat oppimisen mahdollisuuksia ja koulua

Kaksi näkökulmaa lapsiin

- Sijoitus lapsiin ja lapsuuteen on kannattavaa
- Lapset tulevana työvoimana
- Lapset tulevana hyödyllisinä aikuisina/kuntalaisina
- Lapset toiminnan kohteena
- "Lapset ovat tulevaisuutemme"
- Koulutus, tiedot ja taidot tärkeitä yksilölle
- Lapset "valmennettavina"
- Lasten hyvä elämä on heidän oikeutensa
- Lapset ovat lapsia tässä ja nyt
- Lapset oman elämänsä toimijoina
- "Lapset ovat myös nykyisyys"
- Leikki ja hoiva lapselle tärkeitä
- Sosiaaliset taidot ja yhteiselo
- Lapset päämääränä sinänsä

Perusopetuksen yleiset tavoitteet

- Kasvatustehtävä -> vahvistettava
"Hyvä ihminen ja kunnan kansalainen"
- Tietojen ja taitojen oppiminen -> yliannostuksen vaarat, yleissivistys tärkeä
- Lapsen hyvinvointi -> "tässä ja nyt" (vrt. Tulevaisuuteen valmentamisen tavoitteet edellä)
 - tuo laajemman näkökulman tasa-arvoon ja oppimisen edistämiseen, lapsi tulee kouluun kokonaisena ihmisenä taustoineen ja ongelmineen – yhteys perheeseen

1) Koulun kasvatustehtävä

- **Persoonallisuuden ja sosiaalisen kasvun tukeminen**
 - Persoonallisuus ja itsetunto:, kehittymisen potentiaalien tukeminen, "jokainen omana itsenään", maailmankuva ja identiteetti.
 - Sosiaalisen yhteisön jäsen: kuuluminen johonkin, vuorovaikutustaidot, erilaisuuden hyväksyminen, ryhmäytyminen, toisen auttaminen, ristiriitojen ratkaisu
 - Yhteiskunnan jäsen: kansalaisvalmiudet, halu ja kiinnostus osallistua ja vaikuttaa, kuluttajana ja työntekijänä toimimisen valmiudet.
- **Huom! Kokemukset ja käytännöt osana koulun arkea tärkeitä, osana koulun toimintakulttuuria, edellyttää opettajan aikaa lapsen ja nuoren kohtaamiseen**

2) Tietojen ja taitojen opettaminen

- Yleissivistyksen ja maailmankuvan avartamisen merkitys
- Jos erityistiedon jakaminen korostuu liikaa, ei lapsen kohtaamiseen ja kasvun tukemiseen jää aikaa
- Taito- ja taide-aineiden lisääminen
- Kaikille lapsille yhtäläiset mahdollisuudet
 - Ihmisoikeuskasvatus/lapsen oikeudet
 - Mediataidot/mediakasvatus (ml. Kuluttaja, seksuaalikasvatus, turvataidot)
 - Liikennekasvatus
 - Kansalaistaidot koko koulun ajan
 - Monikulttuurisuus ml. Romanit, saamelaiset
- Monipuoliset oppimisympäristöt ja menetelmät
 - Leikki edistää luovuutta ja oppimista – myös oppitunneilla, myös ruokailussa opitaan taitoja

3) Lapsen hyvinvoinnin tuki "tässä ja nyt"

- lasten ja nuorten kohtaaminen kokonaisina ihmisinä (hoiva!)
 - erityisen tuen tarpeiden havaitseminen ja tuen tarjoaminen oikea-aikaisesti
 - jokaisen opettajan työ, erityisopetus ja oppilashuolto
 - koulun kautta myös muiden ammattilaisten tuki
- turvallisuuden edistäminen ja kiusaamisen ehkäiseminen
- yhteisöllisyyden vahvistaminen
 - koko kouluyhteisö
 - luokkien ja opetusryhmien ryhmäytyminen
- mahdollisuudet virkistykseen ja leikkiin
 - välituntien toimintamahdollisuudet ja virikkeet
 - esim. nuorisotyö koulussa
- ruokailu osana kasvatusta
- Kodin ja koulun yhteistyön tiivistäminen: kasvatuskumppanuus myös yläkoulussa, koulun perhetyön kehittäminen (monialaisuus)

Tuntijakoon liittyviä näkökohtia

- Laaja-alaisempien aihekokonaisuuksien suuntaan – erityisesti yläkoulussa
- Kokemuksellinen oppiminen
- Kansalaisvalmiudet sekä lasten osallistuminen ja vaikuttaminen koulun arkeen ja lähiyhteisöön vaativat oman paikkansa lukujärjestyksessä (0-9 luokat)
- Yläkoulussa “luokanvalvojan tunti” tai muu luokan ryhmäytymisen vahvistaminen välttämätöntä
- Nykyisessä ops-perusteissa on paljon hyvää, joka ei toteudu käytännössä riittävästi: mm. Kansallisiin vähemmistöihin tutustuminen

LAPSIASIAVALTUUTETTU

Kiitos!

